Poštnina plačana v gotovini.

Leto VIII. štev. 139. V Krškem, v nedeljo 21. septembra 1924. Današnja štev. 1·50 Din

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.
Uredništvo in upravništvo: KRŠKO.
Naslov za dopise: »Naprej«, Krško.

Čekovni račun: št. 13.807.
[začasno še tudi 13.321]

NAPREJ

Stane mesečno 25 Din,
za inozemstvo 35 Din.

Oglasi: prostor 1×87 mm 1 Din
Mali oglasi: beseda 50 p, najmanj 5 Din

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštn. proste

Vodstvo državne licijske knjižnice v Ljubljani.

...lo Socialistične stranke Jugoslavije.

Peta božja zapoved

„Ne ubijaj!“

se bo šele takrat izvrševala, ko ne bo samo **božja**, ampak tudi **proletariatova** zapoved.

Proletariat pa ne more ničesar zapovedovati, dokler ni organiziran. To naj si zapomnijo vsi, ki so slišali in razumeli velike Marksove besede: „Rešitev proletariata je delo proletariata samega!“ Ni voditelja, ni preroka, ni odrešenika, proletariat sam se mora rešiti, če hoče biti rešen.

V. Tůma. Iz češčine prevedel Z. B.

Dih vojne.

1. KULTURA.

Pred menoj stoji fant, nepočesan, neumit, razcapan. Živi najbrž zelo bedno, spi ne boljše nego žival, često trpi lakoto. Gotovo nima določenega poklica, ne pozna ne vilic ne noža, gotovo da ne zna čitati ne pisati — z eno besedo: vsa njegova zunanjost dokazuje, da ta revež nima niti najpreprostejših darov kulture.

Toda nekaj od kulture vendar le ima, nekaj imponira na prvi pogled.

V njegovi roki je moderna, skoro da elegantna puška, repetirka, točno delujoči morilni stroj neverjetne popolnosti.

Kje sem zagledal, kje sem videl tega fanta? Ali na Balkanu, ali v Sibiriji, ali na Japonskem, ali na Malajskih otokih? Ali je bil bele, ali rumene, ali temne polti, ali je bil kristjan ali pagan? Pa, zdi se mi, da je to vse eno.

2. PRIMERA.

Videl sem psa privezanega na verigi k brlogu, ki je divjal kakor od hudiča obseden, če je vstopil kak tujec.

Pa sem rekel temu psu: „Za to, da si tukaj priklenjen kakor divjak, ki je zgubil razum, v mrazu, v dežju, lačen in sam, za to podnevi in ponoči čuvaš in braniš tiste, ki so te sem priklenili in pobabili?“

Pa takoj me je postalo sram zaradi neumnosti te moje pridige nerazumnemu stvoru, kajti spomnil sem se na neke ljudi, ki so za pretepanje, zmerjanje, zapore in lakoto vedno pripravljeni postreljati čeprav svoje matere in sestre. In tiho sem šel na ulico, mudilo se mi je preliti nekoliko grenkih solz nad nesmrtno neumnostjo ljudi in psov.

3. KAJ JE STRAŠNEJŠE?

Ali bojišče, oživljeno po bojevnikih, po ropotu, po ognju, kriku, dimu, moritvi in po hropenju umirajočih? Ali bojišče že opuščeno — posuto z mrliči in razvalinami, pusto bojišče pri svitu lune?

Ali bolnišnice, prenapolnjene s krvavimi prikaznimi na slami in po vseh kotih, kjer so hodniki zabasani z nosilnicami in zdravniki pijani od obupa in groze?

Ali so strašnejše noči brez spanja, jok molitve in bol mater, ljubic, sester in sirot?

Strašnejše, bi rekel, so neke zgradbe, v katerih delajo v molčeči tišini stotine delavcev, delajo stotine delavskih rok pridno, hitro in neutrudno nekaj bleščečega, čudnega.

To so ljudje, ki preračunano, mirno pripravljajo smrt tisočem neznanih ljudi, ki jih niso nikdar videli, in to smrt uravnavajo v vrste po deset, po sto in tisoč, jih vlagajo v zavojčke, predale in zaboje.

Torej je morebiti arzenal najstrašnejši?

Nikakor ne! Vse to je najstrašnejše!

Nekaj je vendar še strašnejše.

To namreč, da je ta krasni, umetniški in globoko v srce segajoči članek izšel v največjem češkem dnevniku [„Narodna Politika“], ki je obenem tudi najslabši češki list. Brez barve, sama trgovina, ki računa na najnižje ljudske instinkte. Pisatelji, ki to vedo, pa vendarle še pošiljajo proizvode svojega uma in srca takemu listu, ker jih plača. To je najstrašnejše. Kdo je bolj kriv, ljudstvo ali pisatelj?

Fedor Mikič:

Jadranje po stranpotih.

[Osnovni cilji socializma in politika].

[Nadaljevanje.]

Eno žalostno dejstvo pa moram konštatirati v našem in sploh v delavskem pokretu, to je: da mnogi nepoklicani smatrajo politiko za svojo molzno kravo. Ti nepoklicani se udejstvujejo v javnosti in za politiko samo takrat in toliko, kolikor je to v zvezi z njihovo osebno koristjo. Pustijo pa na cedilu vse lepe principe in vse lepe ideje in vse delo, če bi to le količkaj škodovalo njihovi osebni koristi. Naštel bi lahko nebroj slučajev. Toda poučevati pravilnost principov s pomočjo živih dokazov, na posameznih osebah — to prepuščam s. Bernotu in njegovim nasprotnikom, ki so mu vkljub nasprotnostim enaki v njegovih metodah, kateri so se pa in se na žalost še poslužujejo celo moralno nedopustnih sredstev.

Ni mi ugodno, da moram navedeno konštatirati. V boju za princip zavlečejo brezplodne umazanosti jedro diskusije na stranpota.

Vkljub temu nam ni treba žalovati radi prerekanj in sporov. Kadar bo delavno ljudstvo, predvsem njegovi voditelji, spoznalo, da je politična organizacija predvsem VZGOJNA institucija, potem šele bojna institucija za gospodarsko premoč delavskega razreda — ne bo to vplivalo na strokovne organizacije, na njih številčno moč [ne glede na to, da imajo strokovne organizacije mnogo trdnejšo podlago, nego politične organizacije — in da lažje prestojijo razne potrese!] Dokler pa bodo služile politične organizacije posameznim ročnim delavcem — goljfačem, da morejo zbežati od svojega ročnega dela, da pridejo do sinekur, do pisarniških mest, do dela duševnih delavcev, za katera niso sposobni — toliko časa bomo in moramo padati. V našem prehodnem času vrenja in kristaliziranja so prišle pene na vrh. Ni vse zlato, kar se sveti. Naši delavski zastopniki gredo v občinske zbornice in parlament, da se kaj naučijo in da si utrde svoj značaj. Kdor že ob prvem srečanju s kakšnim človekom zgubi SMER svojega mišljenja, kdor cinca — ne spada na odločilna, vodilna in reprezentativna mesta. To ne velja samo za politične [vzgojne], temveč predvsem za gospodarske in strokovne organizacije.

Ker se v strokovnih in gospodarskih organizacijah ne sme toliko eksperimentirati [poskušati], kakor je to v političnih mogoče — zato bodo prve žele rezultate debat v političnih delavskih organizacijah. Osnovna pogreška teh debat je, da na žalost ne izvene vselej v refren:

„Quidquid agis, prudenter agas
et respice finem.“

po slovensko:

„Karkoli delaš, delaj pametno
in glej na cilj!“

Zato je plodonosnost debat včasih zelo dvomljiva.

Kaj je cilj vsega modernega delavskega gibanja?

Družabno gospodarstvo!

Kako se to doseže evolucijskim*** potom?

Potom zadrug, posebno potom produktivnih zadrug!

Kako se družabno gospodarstvo doseže revolucijskim**** potom?

Potom političnega prevrata!

Politični prevrat se lahko doseže potom preglasovanja ali pa nasilnim potom. Slednja, pa tudi prva pot je često zelo dvomljive in nestalne vrednosti. To doživljamo danes neposredno, to nam kaže vsa ostala zgodovina.

S političnim prevratom samim, ki bi ne imel za seboj politično in gospodarsko trdnih značajev in dobro vzgojenih mas, bi bil temeljito zgrešen pravi cilj t. j. revolucija gospodarstva. S samo juridično spremembo pojma posesti bi se lahko zgodilo na posameznih krajih, da bi prišlo radi nerazumevanja principov do pustošenja in nesmiselnega uničevanja bogatije dela lastnih rok — do barbarizma. To se je v nekaterih krajih Rusije [pa tudi drugod] zgodilo. Ta fakt nas seveda še dolgo ne sme zavesti do napačnega sklepanja ter zaradi nevednosti mas obsoditi celo komunistično revolucijo v Rusiji. Ruski sodrugi so nedvomno dobro premislili, predno so zavrteli kolo tega orjaškega gibanja, kjer je često vladal neuglajen princip pravice do življenja in človečnosti.

Kdor hoče današnje kapitalistično gospodarstvo preobraziti, kdor hoče spremeniti v življenju juridične [pravde] pojme o imetku — ta mora postaviti svojo delo na trdna tla, a ta tla so: produktivne zadruge.

Na žalost so se naši slovenski kakor tudi ostali jugoslovanski marksistični delavci vse preveč vrgli na teoretično vzgojo svojih sodrugov v političnih strankah. Treba pa je pomisliti, da je za takšno vzgojo, kakoršno nam nudi danes večina političnih strank, treba temeljite predizobražbe — a še izredno mnogo izobrazbe zahteva razumevanje delavske politike. Zato ni nič čudnega, če fizično delavstvo ne more kontrolirati svoje voditelje tako uspešno, da bi bilo nemogoče vsako goljufanje proletariata po voditeljih, ki so se eventualno vrnili z nespoštenimi nameni. Zato je treba zaenkrat izločiti iz delavske politike vse komplicirane in takšne probleme, ki se ne čitajo direktno delavca. Treba je voditi gospodarsko politiko predvsem ono, ki dviguje produktivno zadružništvo. Nič ni čudnega, doživlja delavstvo danes v času povodenele teoretične politike socializma dan na dan grozovita razočaranja s svojimi voditelji. Delavstvo nima direktnega osebnega interesa pri kompliciranih problemih politike. Zato ni mogoče široke mase delavstva tako za interesirati za de-

*** Evolvere = razviti, **** revolvere = nazaj oz. okoli obrniti, preobraziti. Evolucijo zovemo kratko razvoj, revolucijo pa preobrat. Evolucija znači dalje časa trajajoča preobražanja (ter bi tudi pri njej smeli govoriti o revoluciji), revolucija nam predstavlja pravzaprav nenaden izbruh preobraženja ali kratko: prevrat.

Pravo

Schichtovo-milo z znamko „Jelen“

je bilo, je in bo vedno ostalo najboljše.

Pri nakupu pazite na ime „Schicht“ in na znamko „Jelen“!

lavcu abstraktne in težko razumljive koristi politike. Zato tudi ni misliti na poglobitev delavskih političnih problemov med širokimi masami in s tem na strožjo kontrolo delavskih voditeljev. Politika danes torej ne more tvoriti oni faktor, ki bi dvignil kulturni nivo našega slovanskega [pogl. Žgeč, Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda: o Slovanih!] delavstva v oni meri, kakor ga čas zahteva.

Čim dvigne delavstvo svoje voditelje [mislim na vrinjene, v mišljenju nestalne ljudi] s svojimi glasovi do neke politične pozicije, da jih morajo nasprotniki kot predstavnike organizacij upoštevati, da so torej s tem prišli do brezplačne reklame za svoje osebno ali obrtno ime — potem se levijo. Potem jih kapitalisti ali pa njihov lastni JAZ lovi. To je v politiki današnje družbe mogoče — v politiki neprincipialnosti, v politiki neekonomičnosti. Proč torej z neproduktivno politiko, proč s samo teoretično politično [indirektno] vzgojo, ki prinaša socializmu le koristi problematične vrednosti: delavcem razočaranja, lumpom pa koristi in napredek! KONCENTRIRAJMO RAJŠI VSE SVOJE SILE NA PRODUKTIVNO ZADRUŽNO DELO!! Uredimo jih tako, da bo pri vsakem zadružnem podjetju vsak posamezen delavec v podjetju imel kar največji interes na njegovem prospevanju in na njegovi čim največji produkciji. Z interesom poedinca raste na najnazornejši način delavčeva socialistična [komunistična] zavest in prepričanje. Z interesom raste kontrola in temu sledi avtomatično praktična vzgoja in želja po izobrazbi. Zato smatram, da je takšna praktična vzgoja značaja VEČJA gonilna sila za pridobitev teoretičnega znanja in za vzgojo, nego današnja politika. Treba je napeti vse sile, da pridemo do omogočenja takšne praktične vzgoje. Da je to mogoče, bodo pokazale številke na koncu tega predavanja.

V produktivnih zadružnih podjetjih bi se dal po mojem mnenju najlažje uvesti tkzv. Taylorjev [izg. Telerjev] — sistem. Vsak bi [event. v pisarni] lahko povedal svoje izkušnje z ozirom na večje mehaniziranje — kako bi se dalo to ali ono bolj porabiti v korist podjetja in splošnosti.

Kakor rečeno: goljufanje in izrabljanje proletariata po poedincih bi bilo pri produktiv. delu zadrug zmanjšano na minimum. Nadalje bi se zmanjšalo število ogleduhov, polirjev in drugih priganjačev na neobhodno potrebno število. Kajti delavci zadružniki bi pošteno gledali na prste event. lenuhom — v lastnem interesu. S tem bi avtomatično bilo mnogo priganjačev obsojenih na produktivno delo: kar bi delavčevo blagostanje še bolj dvignilo. Pod takimi pogoji je jasno začrtana pot vsaki delavski občinski in državni politiki: omogočenje in razvoj produktivnega dela potom produktivnih zadrug[3]. Zadruge bi s svojo močjo odločevale smer politike tako, kakor to danes delajo kapitalisti — poedinci. Takrat nam bo politična moč kot zrelo jabolko padlo v naročje. Kajti tudi takrat bo veljal izrek: „Denar, sveta vladar!" Razlika bo samo ta, da bo delavstvo imelo ta denar v rokah in ne poedinec — ne poedinec, da kupiči mrtev neproduktiven denar, na škodo umirajočih milijonov ljudi, ki so znosili skupaj velikanski zlat spomenik: spomenik ljudske neumnosti in smrti.

Zato obsojamo vsako gospodarstvo poedinca zato obsojamo vsacega lažisocialista, ki noče spremeniti formo gospodarstva, prav posebno pa še, če se štuli med delavske vrste. „Kdor je naš, ta z nami poj!" Zato ne sme biti več mogoče, da vodijo in vzgajajo delavske vrste možje, ki so v srcu za „svobodno"[!] gospodarstvo poedinca, za moderno suženjstvo, za kapitalizem. Kakor kdo dovori tako naj tudi DELA. Kdor je socialist, pa se boji konkurenčne zadruge v svoji stroki — ta ni socialist. Za lepe besede Jud nič ne da, še manje mi. Delavstvo bo vkljub umetnemu mešanju pojmov spregledalo. Takrat bo ljudstvo pomedlo z besedno politiko ter se vrglo na delo, na produkcijo, na zadrugo.[4]] Ljudstvo takrat ne bo delalo nikomur reklame, kvečjemu samemu sebi — česar pa najbrže ne bo potrebovalo. Ne le državno, predvsem vzorno občinsko gospodarstvo sledi takšni gospodarski revoluciji. — Takšno gospodarsko revolucijo z lahkoto izvedemo v par letih če hočemo!

Iz kakšnih razlogov odklanjam samo politično revolucijo gospodarstva po ruskem boljševiškem vzorcu?

Gospodarsko revolucijo izvojevati z izključno politično močjo in zmago, z revolucijo [v običajnem pomenu besede- z nenadnim prevratom], to bi bilo v danem slučaju prelahko. Lahka zmaga dovede do domišljavosti, nepremišljenosti, bahavosti, do omalovaževanja smotrenega [sistematičnega] dela[5]] da, s tem do izgube končne zmage, do poraza. V krvavi revoluciji pa bi bila zmaga tudi predrago plačana: izkrvaveli bi nam naši najboljši, katere bi pri mirnem gradilnem delu najbolj krvavo potrebovali. In vendar bi morali ravnotako od početka zidati. To bi lahko že v kapitalistični družbi začeli!

[3]) Zato zametujemo obliko zadrug, ki so izključno samo konsumne zadruge, katere bi kupovale produkte od kapitalistov individualistov. Tako ne bi prišli nikdar do cilja! „Sam pekel, sam jedel!"

[4]) Vsako imenovanje oseb tu izpuščam, ker je sličnih primerov več ko preveč.

[5]) tako pri poedincu kakor pri masah.

In vendar bi manjkala iskustva, katera bi si bili lahko pridobili.

Mislil bi kdo, da sploh negiram, odklanjam vsako politiko. To ne! Odrekam pa politiki pravico igrati prvo violino v delavskem pokretu, ker spravlja politika delavski pokret v čisto napačno [in manj važno] razvojno smer. Današnja delavska politika hodi po glavi mesto po nogah. Politika mora biti realna ter se ravnati po stanju delavske gospodarske moči- Kriterij delavske gospodarske moči pa ne leži v delavskih konsumnih, ampak predvsem v delavskih produktivnih zadrugah.

Kadar bo naš proletariat to spoznal, takrat bo ozdravljen vseh levih in desnih bolečin ter bo maširal skupaj naravnost kakor je potreba: k organiziranju svojega gospodarstva. Pravim „svojega" gospodarstva! Tam, kjer je vse le ravnatelj podjetja, nastavljenec in delavec pa nič, pa tudi če bi slednja dva faktorja videla na tisoče napak in nepravilnosti pri vodstvu podjetja — tam ni za nas mesta, tam je duševni in telesni delavec res stroj, ki nič ne pomeni. Takšne nakupovalne in druge delniške družbe in „zadruge" za nas niso zadruge temveč individualistična, kapitalistična podjetja.

Kakšna naj bo torej naša delavska politika, da nas bo dovedla do zaželjenega cilja, do revolucije gospodarstva? Politika srednje poti, realna politika! S tem pa še zdavnaj ni rečeno, da odobravam politiko „cincanja" med levim in desnim ekstremom.

Toda zapustimo ta kritikujoči del našega predavanja. Pojme smo s tem vsaj deloma razčistili. Pri tem pa smo vedno podčrtavali našo glavno nalogo; zadružništvo, posebno produktivno zadružništvo.

Gospodarstvo poedinca se je v zgodovini mnogokrat menjavalo z zadružnim gospodarstvom. Tako so n. pr. stari Slovani živeli v zadrugah. Razumljivo je, da mi ne stremimo za zadružno formo starih Slovanov, temveč stremimo za moderno delavno zadrugo z najmodernejšimi stroji in z delitvijo dela do skrajnih mej! Naše moderne zadruge niso omejene na par družin, temveč imajo lahko mnogo tisoč, da mnogo milijonov članov. Naš končni ideal, naš cilj, je svetovno gospodarstvo, svetovna zadruga: organizacija svetovne produkcije, ki odgovarja potrebi; organizacija temu odgovarjajoče delitve dela vseh na naši zemeljski obli živečih ljudi.

Menjajoča se gospodarska oblika je bila stalno izraz ljudske izobrazbe in stanja vede. Ko sta moderna znanost in tehnika podrla srednjeveški fevdalni sistem v francoski revoluciji, takrat je prišel do moči današnji kapitalistični sistem. Stroji pa, katere je izumil človek, groze podjarmiti in uničiti človeka. To je mogoče le toliko časa, dokler si more poedinec [individij] s kapitalom podkupiti produktivne stroje in potrebne surovine ter odstraniti od dela in jela one ljudi, ki so dela in jela potrebni. V tem, do skrajnih konsekvenc razvitem individualistično kapitalističnem principu leži samomor človeštva, tudi samomor posedujočega razreda. Takšen razvoj je nemogoč. Predno bi prišlo tako daleč, bi se elementarni princip borbe za obstanek človeštva tako ojačil, da bi preje uničil stroje, da bi preje uničil vse moderne napredne pridobitve, nego da bi se zaradi mrtve, nemisleče materije uničila živa, misleča materija: človek.

Izume, katere so ženijalni ljudje poplačali z zdravjem in s prezgodnjo smrtjo, hočejo izrabljati poedinci, da nagromadijo s pomočjo strojne produkcije drugovrstno materijo, mrtve zlate spomenike, morilno orožje, da morejo s strojem čim dalje bolj eliminirati duševno in telesno delo, da morejo nezavedno [včasih tudi zavedno!] v masah nadalje moriti. Zakon vztrajnosti velja na žalost i za morilne principe.

Delavsko gibanje je borba za obstanek človeštva proti izrodkom individualističnega kapitalizma. Vsa moderna socialna zakonodaja pa je vkljub temu samo socialno „flikanje", kakor je velik del medicinske znanosti [zdravljenje] le flikanje — z izjemo profilaktične* medicine. Socialna zakonodaja je le socialno flikanje iz razloga, ker popravlja individualistično kapitalistični sistem. Kakor ni mogoče flikati do skrajnosti raztrgan oz. do skrajnosti zakrpan čevelj — tako ni več mogoče krpati današnji kapitalististični sistem. Treba je strukturo človeške družbe postaviti na drug temelj, a to znači okleniti se socializma oz. komunizma v gospodarstvu. Vsa ostala kultura se mora potem prilagoditi komunistični gospodarski obliki. — Rešitev te naloge mora vzeti delavstvo samo v roke!

Če vzamemo, da je dovolj hrane na svetu za vse ljudi — celo preveč je je, da jo nekateri celo uničujejo [kar dokazuje n. pr. kuhanje žganja t. j. spreminjanje hrane v strup], potem lahko tudi delo razdelimo tako, kakor je potrebno; potem ni potrebno, da nam kdorkoli izmed soljudi strada; potem ni potrebno, da bi kdo umiral zaradi nevednosti; potem ni potrebno, da bi del človeštva umiral od lakote, a del človeštva od preobilega uživanja, žretja, preobloženja!

(Dalje prihodnjič.)

* „Profilaktična" [obvarovalna] medicina je ona medicina, ki hoče človeka obvarovati pred obolenjem, kolikor je to lemogoče — ne pa, da v že obolelem človeku ubija vzročnike bolezni z raznimi strupi, seveda na stroške telesa samega.

Razno.

„Socialist" piše 19. sept., da imajo na njegov „kongres" pristop tudi „sodrugi Bernotovih organizacij". Ali je treba k temu še kaj pripomniti?

Narodna skupščina bo sklicana v prvi polovici oktobra, do takrat bodo pripravljeni nekateri zakonski načrti. Na dnevni red bi moral priti tudi invalidski zakon. — Novih volitev še ne bo kmalu, je izjavil zunanji minister dr. Marinković.

Ministri se posvetujejo, kako bi olajšali našim delavcem pot na Francosko, ker je izseljevanje v Ameriko postalo skoro nemogoče.

„Idilične" razmere vladajo še vedno v južni Srbiji. V petek so v okolici Djakovice ujeli kačaki tamošnjega sreskega glavarja in dva njegova uradnika. Kačaki zahtevajo 300.000 Din in 600 zlatih lir odkupnine, ali pa bodo vse tri ubili.

Koncem tega meseca bomo dobili nove bankovce po 100 in po 5 Din. Stare bankovce kraljevine Srbije pa bodo postopoma vzeli iz prometa.

Pravijo, da so odkrili te dni eno izmed največjih korupcijskih afer v naši državi. „Smotra" v Beogradu poroča tole: na Dunaju so svojčas ustanovili del. družbo za nabavo železniških in prometnih sredstev, duševni vodja je bil bivši min. za zgradbe, Joca Jovanović, glavni ravnatelj pa neki dr. Schneider, katerega so pred par meseci zaprli. On je izpovedal marsikaj, mnogo pa je zamolčal, češ da bi se Joca Jovanović ustrelil, če bi prišlo vse na dan. Skupno je ogoljufala ta družba državo za okoli 400 milijonov Din, lansko leto pa so dobili Joca Jovanović 200.000 Din v treh obrokih, posebej pa 400.000 Din tantijem in dnevnice po 200 Din, njegov zet, odvetnik Simić, 100.000 Din, neki Stanković letno nagrado 72,000 Din, posebej vsak meseb 3000 Din in dnevnice po 200 Din; poslanec Tajsić letno nagrado 10,000 Din, mesečno 2000 Din in dnevnice po 200 Din, neki Kirchner 23.000 Din, Schwarz 50.000 Din, Adler 20.000 Din; to so fingirana imena, za katerimi se baje skrivajo višji ministerialni uradniki in oficirji. Potem navaja še nekaj ljudi, ki so dobili po nekaj % provizije, biti so morale lepe, ker je neki Pavlinović dobil kot predujem 200.000 Din na 3 % provizijo. — Namesto komentarja pa naj sledi še druga stran medalje. Zagrebška „Riječ" poroča, da je kupil Radić v Zagrebu veliko palačo industrialca Milana Prpiča za 14 milijonov Din. Plačali jo bodo že „nekako", baje z dnevnicami Radićevih poslancev- ki jih bodo šele dobili. Velika, luksusna palača bo prav pripravna za „Seljaški dom".

Na Bolgarskem se pobijajo naprej. Zadnjih par tednov so našteli okoli 300 umorov.

Socialna demokracija v severnih državah. V treh nordijskih državah, na Norveškem, Švedskem in Danskem, bodo v kratkem volitve. Najmočnejši so doslej socialni demokrati na Danskem. Poročali smo že, da misli danska socialistična vlada popolnoma odpraviti vojsko. Ampak ta, kakor tudi druge njene načrte so znale zavlačevati meščanske stranke v gosposki zbornici. To jesen bodo volili polovico članov gosposke zbornice, v kateri doslej soc. demokrati še niso imeli večine, upanje pa imajo, da jo bodo dobili. — Na Norveškem je položaj drugačen. Tam so imeli socialisti pred vojno že precej močno stranko, ki se je med vojno zelo pomnožila, kakor v vseh nevtralnih državah. Industrija je zelo delala, delavci pa so prihajali s kmetov in stopali v organizacije. Po vojni je padla industrija v krizo, proletariat je postal zmeden, komunisti so ga zmešali še bolj, socialistična stranka se je razbila, vendar pa tudi komunisti niso napredovali, ker je proletariat postal kmalu popolnoma brezbrižen. Socialni demokrati so kljub temu obdržali nekaj organizacij, ki se vedno bolj razvijajo in širijo. Sedanje volitve bodo gotovo pokazale, da so socialni demokrati na Norveškem sila, ki bo imela precejšen vpliv tudi v parlamentu. Velikę važnosti je dejstvo, da se na Norveškem zadnja leta zelo hitro širi abstinenca. — Na Švedskem so imeli socialni demokrati že manjšinsko vlado, ki je padla pomladi l. 1923., ker so se združile proti nji vse meščanske stranke, ko je hotela uzakoniti osemurnik, brezposelne podpore in druge socialne zakone. Na Švedskem se bojujejo socialisti že za večino, ki bo prevzela vlado.

Ti so se naučili. V Londonu zboruje te dni kongres bivših udeležencev svetovne vojne, ampak to so drugačni ljudje, kakor jih poznamo mi po prepevanju: Zovi, samo zovi... Njih organizacija ima namreč namen, preprečiti vse bodoče vojne. Predsednik angleške organizacije bivših vojakov, general sir Hamilton je namreč na tem kongresu rekel, da so predvsem poklicani oficirji, ki so bili v vojni, pribraniti bodočim generacijam vojne grozote, ki bi bile že zdaj še veliko hujše, kakor v svetovni vojni. Izumili so med tem že zopet nove pline in način, kako bi okužili daleč za fronto cele pokrajine z bacili strašnih kužnih bolezni itd. Če pa hoče organizacija doseči svoj namen, mora biti internacionalna, francoska mora biti v zvezi z nemško itd.

Zmaga socialistov na Danskem. V torek so volili na Danskem 28 novih članov gosposke zbornice, socialisti so dopili 12 mandatov, imajo jih torej zdaj 26 od 72. Ker imajo socialisti v parlamentu absolutno večino in vlado, njih reforme pa je ovivirala gosposka zbornica, bodo sedaj lažje začeli delati za odpravo reakcionarne gosposke zbornice, katero voliti imajo pravico samo nad 35 let stari volilci obeh spolov.

Meja. Prijeli smo 17. štev. tega poljedeljsko-industrijskega tisto naslednjo vsebino: Kongres sveslavenske agrarne omladine. Iz naših vinograda. Državna imanja v Črni gori, Podanak navrtaka, Zadrugarstvo, Razne vijesti, Književnost.

Kupujte čevlje samo z znamko „Sloga".

Ako piješ „BUDDHA" čaj,
vživaš že na zemlji raj!

OB LEKE
OB NA ROKE
O.B MESTNI TRG 5 BERNATOVIČ.

Kako so radikali organizirali.

Ponatis iz Socialista št. 37., 12. IX. 1924.

Včasih se vendar „posreči" vladajočim meščanskim strankam, da tudi javnost zve, kako nesramno in zločinsko izrabljajo svojo moč, kadar gre za njihove strankarske, partizanske interese.

Ob zadnjih skupščinskih volitvah se je naenkrat pojavila tudi v Sloveniji narodno-radikalna stranka in pričela s snovanjem lastnih organizacij. Da bo imel finančni minister na podpiranju organizacij v Sloveniji večji interes, so ga postavili za nosilca liste in s tem naložili njemu obveznost, da krije z državnim, potom izterjanih davkov vplačanim denarjem stroške za upostavitev strankinega radikalnega aparata in nakup prodanih duš.

Nedavno se je vršila pred porotо v Celju razprava proti Antonu Šuntajsu, ki je z bengalično lučjo pokazala, kako so delali za stranko na račun državnega denarja državotvorni elementi, ki jih je veter nanesel v radikalno stranko.

Radikalna stranka v Sloveniji nima in ni imela pristašev, in zato so jo radikali uvrstili med pasivne kraje. Ker pa je dajalo ministrstvo za socialno politiko pasivnim krajem [takim, ki nimajo za preživljanje dovolj zalog] brezobrestna posojila, razne podpore, so takrat radikali tudi Slovenijo uvrstili med pasivne kraje in finančni minister dr. Stojadinović je nakazal za prehrano pasivnih krajev v Sloveniji Din 300,000. Ta znesek pa ni služil prehrani, marveč ta znesek naj bi služil upostavitvi radikalije, s katero naj bi se nasitili predvsem delavski sloji. — Na račun prehrane, na račun kruha in moke, ki manjka delavcu, naj bi dosegel radikalni eksponent svoj mandat. Taka je državotvorna politika radikalov!

Ko je pokrajinski namestnik Hribar dobil znesek po Din 300.000, je svoto razdelil tako-le:

Rudarsko konsumno društvo v Trbovljah Din 75.000, Konsumno društvo železničarjev v Studencih 75.000, Invalidska podporna zadruga v Mariboru Din 75,000, Nabavljalna potrošačka zadruga viničarjev v Mariboru Din 75.000.

Pri tem pa se mu je za enkrat pripetila samo ta pomota, da rudarsko konsumno društvo v Trbovljih sploh ne obstoja. Zato so radikali v Trbovljah denar lepo prevzeli in mesto za prehrano ubogih in revnih, so ga porabili za akcijo za radikalno stranko.

Ugotavljamo: Za prehrano pasivnih krajev določeni denar so uporabili za to, da so napajali ljudi, ki bi volili radikale, da so se vozarili po agitaciji in zapravljali denar!

Zanimivo, zelo značilno je spremno pismo, s katerim je naznanil pokrajinski namestnik [to je: kraljevi zaupnik ali zaupnik krone] Hribar radikalom v Trbovljah, da je nakazal denar. Dopis se glasi: Ministrstvo socialne politike je z odlokom R. br. 1638 dovolilo Vaši cenjeni organizaciji brezobrestno posojilo v znesku Din 75000, kateri znesek Vam izroči g. oblastni podžupan dr. Vilko Pfeifer. Pogoji posojila se določijo naknadno.

Ugotavljamo: Posojilo je bilo baje dano rudarskemu konsumnemu društvu! Zakaj govori potem Hribar o „cenjeni organizaciji"! Vprašamo: Kaj je nosil denar za društvo dr. Pfeifer v žepu? Saj vemo, da ni niti enega uradnika imel!

Šuntajsova porotna obravnava ne bo razjasnila zagonetnega slučaja, četudi bodo zaslišali načelnika ministrstva in bivšega finančnega ministra dr. Stojadinovića. Na obtožni klopi sedi nedolžen človek, ki je bil radikalnim prvakom dobrodošlo orožje, s katerim so skušali tudi v Sloveniji najti ugodno polje za eksploatacijo nezavednih volilcev.

Smatramo pa tudi, da ni dovolj, če se je preiskal samo Trboveljski slučaj. Mi vemo, da tudi Nabavljalna-potrošačka zadruga viničarjev v Mariboru ne obstoji, vsaj pa ne deluje in vemo, da ta potrošačka zadruga še ni dala viničarjem niti kile moke.

To vendar ne gre, da bi se pod firmo zadrug in na njihov račun uganjale z državnim denarjem take svinjarije in lumparije.

Torej: tudi za Mariborske zadruge zahtevamo čistih računov. Denar, revnim slojem namenjen, mora priti v prave roke! Oni, ki so to zagrešili, pa v luknjo! Bivši podžupan dr. Pfeifer pa naj sedaj narodnemu bloku mariborskemu pojasni, kako je s stvarjo. —

*

KAJ PRAVIMO MI K TEMU?

Cesar Janez in njegov podžupan dr. V Pfeifer sta z državnim denarjem ustanavljala radikalske organizacije. Razen Korunovega prijatelja Podbevška, Golouhovega prijatelja Nahtigala in komunističnega leva [prej vojaškega atašeja] Štefanovića so šli k temu koritu po svoj oves tudi trboveljski komunistični voditelji. Predno so se pa dobro nazobali, so se med seboj sprli in stvar je prišla na dan in pred sodnika, kakor je tudi popolnoma prav — zakaj pa niso skupaj držali, saj še Kristan in Uratnik skupaj držita, čeprav imata tudi „težave". In ker skupaj držita, zato se smeta razburjati nad brezobrestnim posojilom, ki so ga od vlade dobili drugi, ki so ga za „organizacije" porabili drugi, ki ga imajo torej na vesti drugi.

S. Bernota in Korena [ki je bil takrat še tudi naš!] je pa dr. Topalović v Belgradu napadel s tem, da jima je kot zastopnikoma slovenskega organiziranega proletariata očital koritarstvo, češ, vsi Slovenci ste taki, da hodite v Belgrad odjedat nam najboljše službe in da za svoje zadruge odjemate državi denar v obliki brezobrestnih posojil itd. Mislil je s tem posojilo, ki so ga dobile Kristanove zadruge, ki nam ga je klerikalni tisk že večkrat metal pod noge, ki pa o njem javnost še vedno nič ne ve, ki pa tudi člani zadrug sami nič ne vedo o njem, ker se je porabilo bogvekje. Za prospeh zadrug gotovo ne. Kajti te zadruge so še danes v položaju plačevati kristanovski banki 20—25% obresti, čeprav imajo v tej banki zabit delniški kapital, ki jim nese le 9%.

Kaj če bi g. Uratnik razložil v ‚Socialistu' rajši te probleme, ki jih mnogo bolj pozna, nego pa pozna črne fonde cesarja Janeza, njegovega naslednika in drugih, ki so tudi na kristanovski način „organizirali". Da so vsi organizirali lažnive organizacije, je jasno, a po duhu so bile enake, čeprav so se ene imenovale „socialistične" druge pa „radikalne".

IZJAVA.

Ni res, da sem podpisal dogovor, ki so ga sklenili člani „Sloginega" nadzorstva na zadnji seji, ki jo je sklical s. Böhm, ki sploh nima pravice sklicevati seje in begati člane nadzorstva ter s tem zadrugo v slabo luč spravljati. Res pa je, da sem prišel na sejo šele, ko je bila že končana in dnevni red prihodnje seje [objavljen v Ljudskem glasu št. 136 z dne 18. t. m.] že sestavljen in sem podal izjavo, da se strinjam samo s prvimi tremi točkami omenjenega dnevnega reda, z ostalimi pa ne. S prvimi tremi točkami pa se strinjam radi tega, ker nisem bil navzoč na seji pokr. odbora dne 17. 8. t. l. in ker nekateri člani pokr. odbora trdijo, da so bili sprejeti predlogi glede reorganizacije „Sloginega" knjigovodstva in da je bil zato pooblaščen od pokr. odbora s. Böhm. Drugi zopet trdijo, da tak predlog ni bil sprejet, ampak je bil s. Böhm pooblaščen samo, da sedanje knjigovodstvo „Sloge" uredi sam. Da slišim oba zvona in da se dožene, kje je resnica, sem se strinjal s točkami 1—3.

Izjavil sem tudi, da naj bo seja v Krškem, ker bi to v splošnem „Slogo" manj stalo, in sicer radi tega, ker bi bili uslužbenci s knjigami lažje prisotni in bi se lahko zagovarjali, da se zadeva razčisti. Te moje zahteve v „Ljudskem glasu" ni bilo.

Vztrajam pri svoji izjavi, ki sem jo podal pri pregledovanju knjig dne 15. in 16. 8. t. l. in je bila objavljena v „Ljudskem glasu" dne 11. 9. t. l.; izjava s. Böhma je bila enaka.

Če ve s. Böhm za kakšno nepravilnost glede knjig, naj piše javno o tem v „Napreju", ali pa naj izroči zadevo sodišču.

Martim Umek.

Odbor „Svobode" v Celju vabi vse delavce, ki se zanimajo za telovadbo, da se priglašajo v konsumu. Prvi sestanek telovadcev Delavske telovadne enote bo v sredo 24. septembra 1924 v hotelu pri „Kroni", na dvorišču ob 6. [18.] zvečer. Delavci, na delo, da ustvarimo močan branik nasproti vsem orlovskim in sokolaškim družbam! Mladino ven iz buržujskih društev! — ODBOR.

Dopisi.

Žalec. V 131. štev. „Napreja" je bil ponatisnjen iz „Socialista" članek, ki je navidezno res stvaren, pa vendar poln zavijanj in zahrbtnosti. — Ni čudno, da je proletariat izgubil vero v organizacijo in da je mogoče tako delati, kakor pri „Socialistu". Delati drugače kakor govoriti. Mislim, da to ni vzgojevalno delo. Če priznate, da so politične organizacije namenjene vsemu gibanju in ne posameznikom, zakaj ne delate tako, kakor pišete? Saj se že poznamo. Lepo priporočate organizacijam in zaupnikom, da je največje važnosti jedro stranke. Sodrugi, s tem pravijo, da jim popolnoma obrnite hrbet in se oprimite jedra stranke. Kaj je jedro stranke? Načelo javnosti. Da ga pa pri „Socialistu" ne izvršujejo, vidi vsak proletarec, ki se vsaj malo zanima za naše politične razmere. Saj smo imeli veliko stranko, pa kaj nam je pomagalo ko je pa koruptna lupina tiščala zdravo jedro k tlom. Sedaj je prišlo jedro na svetlo in vsak čas ga lahko pogledamo, posebno pa tedaj, kadar je objavljena strankina bilanca. To je jedro, ki ga nasprotniki v listu priporočajo, v dejanju pa pobijajo. To jedro pa ima zdrav temelj, na katerem se razširja dan za dnem in bo tudi zmagalo. Pravite, da se morajo odbori ravnati po programu in štatutu. Zavijate, gospodje! Program in pravilnik, za katerega ste tudi vi glasovali, naša stranka izvršuje in vaša prokleta dolžnost bi bila, da bi se tudi držali tistega, za kar ste z nami glasovali. Seveda, če paktirate s kapitalisti, morate biti proti pravilniku, ki paktiranja ne dovoljuje. In za zedinjenjem vpijete, zedinjenja pa, kakor si ga vi predstavljate, ne bo. Če vaše organizacije zahtevajo zedinjenje, naj se zedinijo z našimi, mi jih ne bomo ukanili, ker jih radi načela javnosti niti ne moremo. Drugič še kaj več — Naprejevec.

V Ptuju bi morale biti obč. volitve 28. t. m. ker je pa bilo vloženih toliko reklamacij, da jih ni mogoče o pravem času rešiti, je sresko poglavarstvo preložilo volitve na 19. oktobra.

Trboveljska pošta.

V nedeljo 14. sept. zvečer je bilo v Trbovljah oddano ekspresno pismo, v petek 19. sept. smo to pismo že prejeli. Drugače gre tudi na Balkanu pošta hitreje. Poglejmo vsebino.

Pokrajinskemu tajništvu SSJ
v Krškem.

Priloženo prosim da se objavi takoj v prvem „Napreju", ker je velike važnosti za naš položaj v Trbovljah, kjer se bo začel med nami boj, ali zmagamo mi „Naprejevci" ali Kristanovci. Ne bo se šele začel, je že v teku.

Prosim torej, da se takoj objavi tako, kakor je podpisano od naših zaupnikov. Vse drugo bom še potem poročal, v kolikor mi je znano, Kakor je Krušič izjavil napram Penclu, se bo vršil v sredo ob 4 popoldne shod v Delavskem domu z dnevnim redom: plačilno gibanje in takoj po tem shodu naj bi se vršila seja politične organizacije. Krušič je poslal danes pismo na „Naprej", kaj je poročal, tega ne morem vedeti. Po mojem mnenju bi bilo dobro, če bi se sodrug Bernot ta dan prikazal v Trbovljah, že glede na mezdno gibanje v poročilo, drugič pa poznejši sestanek politične organizacije.

Torej shod bo gotovo v sredo 17. septembra ob 4 popoldan, ker je že plakatiran, mogoče da pride tudi Uratnik. Želim, da pride sodrug Bernot ta dan v Trbovlje, stroške bomo že povrnili.

Pripominjam še, da sem original priloge poslal tudi Krušiču z originalnimi podpisi, z objavo v ‚Napreju' pošiljam samo prepis. Objavite ga pa takoj!

V Trbovljah, 14. septembra 1924.

Franc Rinaldo.

Trbovlje. Z ozirom na nastali politični položaj zahtevamo podpisani zaupniki od načelnika s. Krušiča, da skliče članski sestanek politične org. v Trbovljah, kateri se naj vrši v najkrajšem času in sicer po objavi te zahteve v teku 8 dni s sledečim dnevnim redom:

1. Politični položaj in občinske volitve.
2. Pomen gospodarske organizacije „Sloge" (oziroma Skupnega doma).

V nasprotnem slučaju, ako načelniku ni mogoče ugoditi naši zahtevi, sklicujemo podpisani za dan 28. IX. 1924. ob 4. popoldan v Delavskem domu sestanek gori imenovane org., katerega sestanka naj se člani v polnem številu udeležijo. (Dnevni red naveden), pravico vstopa imajo le legitimirani člani politične org. SSJ v Trbovljah. — Trbovlje, dne 10. IX. 1924. — Fran Rinaldo, Ivan Polak, Franc Merzelj, I. Štruc, Franc Pencel, Aleksander Zuher, Anton Odlasek.

*

Ta sklep je bil v nedeljo 14. IX. zvečer oddan na pošto v Trbovljah 1 v dveh izvodih, eden na predsednika s. Krušiča, drugi pa na pokr. tajništvo v Krškem. S. Rinaldo je upal, da bo objavljen takoj v torkovi številki, ko ga pa ni čital niti v poznejših, je prišel v petek v Krško, da navije Bernotu ušesa. Bernot je pa dobil njegovo ekspresno pismo v roke šele po njegovem prihodu! Pečat na kuverti je bil „Trbovlje 1 — 18. IX. 1924" na vseh 3 znamkah po 1 Din, zadaj pa „Krško 19. IX. 24."

Kako je imenitno, da imamo balkansko pošto! Krušičev dopis, ki ga je oddal s. Pencel v isti nabiralnik sočasno vpričo s. Rinaldota [skupaj sta oddala 5 pisem] smo pa prejeli pravočasno in je bil tudi res takoj objavljen v torkovi številki.

Prst božji je to. Bog nas nima rad, zato se je po njegovem naključju zamudilo baš tisto pismo, ki je bilo nujno. Tako je Krušič lahko na sestanku v sredo nemoteno razlagal, da je imel prav prej, predno je podpisal svojo izjavo, da je za pravilnik, in da je Böhmova seja na Zid, mostu tudi prišla do tega zaključka. Res — prst božji! Samo da ta prst božji kaže nekaj drugega! To namreč, da ne sme in da ne bo obveljalo tisto, kar se kje govori, ampak tisto, kar ima korajžo pokazati se v „Napreju", da vsi lahko vidijo, kaj in kako se svet suče okoli proletariata.

Socialisti trdimo, da je treba za uvedbo socializma socialistične večine, ki jo je treba pridobiti s propagando, vzgojo in organizacijo. Kdor misli, da mora priti skoraj socializem, pa ne stori nič, da pridemo do večine, goljufa samega sebe.

Memorije.

[Spisal Janko Telban.]

Takrat, ko je potegnil tam od juga močan, moker veter in se je prej jasno nebo pooblačilo s težkimi deževnimi oblaki, se mi je v duši rodila misel, da napišem vrsto slik, vzetih naravnost iz življenja, takega kakor ga gledam vsak dan. Brez solnca in svetlobe, brez ljubezni in sovraštva, monotono, kakor ropot lokomotive, ki drči po zarjavelih tračnicah, daleč tja v tuje kraje. Od človeka, ki ne ve, zakaj je na svetu, do blodnih duš brez doma, o mrtvih pesmih mrtvih src, mimo laži tja v brezkončnost, do lahnih tančic zakritega čustva ljubezni . . .

Bil je teman, otožen večer, burja je brila okrog oglov in suha kostanjeva veja je udarjala na zarjavele strune preteklosti. Slika za sliko je hitela mimo mene, kakor film, ki brzi čez platno in nevidna roka mi je vodila pero po papirju.

Mnogo sem jih srečal v življenju, šli so mimo, ne da bi pustili kako sled za seboj, samo ena slika je ostala še svetla, živobarvna, kakor bi jo slikal sam mojster Michelangelo ali pa Življenja val usode in ta je bila — ona deklica, ki sem jo vzljubil tam daleč, kjer tulijo vetrovi skozi temne gozdove in te objemajo z mrzlimi rokami mrzle tujine.

Že sem se hotel utopiti v spomine, ki so minuli, kakor sen, kar nekdo močno potrka na okno.

„Kdo za vraga me moti v tej pozni uri?"

Kakor nalašč je posvetila skozi raztrgane oblake bleda luna. Tedaj sem spoznal poznega gosta. Prav nič se ga nisem ustrašil, saj sva že bila stara znanca na krvavih poljanah.

„Pozdravljena!"

„Dokončal si!"

„Oprosti! Samo še eno prošnjo imam do tebe, ti kraljica miru. Počakoj, da izvršim započeto delo."

„Naj ti bo, ker si veliko ljubil."

Vzel sem nov svinčnik in ko ga porabim, bo skončana tudi mojega življenja povest . . .

ČLOVEK.

Srečal sem ga, samega sebe — bil je človek. Ravno tak, kakor so drugi, kakor da so vsi delani po enem kopitu. In vendar sem ga spoznal že od daleč, bil je velikanska nula, zato ker so mu nekdaj, davno v pradobi, dali ime človek — krona stvarstva.

Njegova duša je bila močna, podjarmila je slabotne, nerazumne velikane je vklenila v težki jarem, vode napeljala na jezove, ogenj utaknila pod kotel, iz noči naredila beli dan.

Konj ni vpregel konja, pes ni zasužnjil psa in orel se je mirno vozil pod oblaki, ko je spletal brat bratu vrv, da mu jo vrže za vrat in ga skloni k tlom, na njegovem hrbtu pa zapleše slavospev svobodi.

Bil je človek.

Sredi najlepših sanj se mu je porodila misel krvoloka, v najčisteji ljubezni si je kupil dekle, jo umazano vrgel v cestno blato, v najsvetejši prisegi je izdal domovino in pod udarci trpečih se je blazno smejal v zvišenih akordih poezije.

Ljubil je noč, dan je prepustil sužnjem, z mehkimi blazinami si je obdal telo, trde deske je milostno prepustil svojim delavcem. Zgraditi je dal velikanske zračne palače, da je mogel v zaduhlih luknjah vzgajati nov delavni materal.

Bil je bratu brat.

In ker ga je rodila ena in ista mati, se je v njem vzbudila misel Kajna, strašna, nedopustljiva, da je iz bratove krvi koval kapital.

Ponosno se je dvignil nad Boga, na oglodanih lobanjah si je postavil prestol svoj in z mračnim duhom je omračil otroke svoje, da niso videli solnca svetlobe, ter niso zrušili s krvjo postavljenega fundamenta vladajočega sobrata. Zaslepljeni sužnji so poslušali glas krivega preroka, katerega je poslal kapital oboroženega z lepimi frazami. Verjeli so mu in ko so izpregledali, je bilo prepozno, ker jim je vladajoča roka pogazila zadnje pravice človečanstva.

V obupu se v njih rodila sveta misel začeti novo življenje, da bo iz njega vstal stvor — nov socialistični človek . . .

UTRINKI.

Tako dolgo, dokler se ne spremeni sistem, ki se je ohranil do današnjega dne; tako dolgo, da se ne potrudimo onemogočiti pod vsakimi pogoji zločine, ki jih danes kaznujemo, namreč da jih onemogočimo z ustanovitvijo pobratujoče organizacije v družbi — tako dolgo bo vsakdo, ki ga obsodijo v imenu justice, nepravično obsojen. — [Lichtwart].

*

Delavci imajo žuljave roke in potrebujejo v boju proti svojim sovražnikom tudi žuljave možgane!

*

‚Naprej' bo zmagal zato, ker ga pišejo delavci sami. Pišite še bolj, da pride zmaga tem preje.

Zahtevajte naš novi povečani bogato ilustrirani

KATALOG,

ki ga razpošiljamo zastonj. Trgovski razpošiljalni - dom KASTNER in ÖHLER, ZAGREB, ILICA 4. -

POSLANO*.

Iz Rogaške Slatine. Kakor povsod, kjer se pripravljajo za občinske volitve, tako imajo neke osebe tudi tukaj toliko skrbi, kako pobiti Neodvisno domačo stranko. (Nasprotniki jo imenujejo nemškutarska lista.) Pravilno je pa sledeče:

1) da ni resnica, da bi bila vložena na Slatini nemškutarska lista, ampak lista neodvisne stranke domačinov.

2) da se ta stranka ne poslužuje štajerčijanskih metod, ampak resnici na ljubo je treba povedati, da je kandidiral nezavedni slovenski kmet Perkovič l. 1921. na demokratski listi kot deseto kolo, leta 1924. pa se je zavedel in je na naši listi kot značajen kmet na 1. mestu.

3) Perkovič ni lovil glasov za našo stranko, resnica pa je, da je lovil pri sestavi svoje liste pek Bizjak sam vse vprek, misleč: kaj načela, samo da bom večni župan!

4) ni resnica, da bi gojil s svojim imenom sad za gospoda Steinschega, kateri ni zagrizen nemčur, ampak lojalen domačin, boljši od gospoda pisca samega.

5) resnica je, da je bil Španiček policaj, pa ne v korupcijski službi za koritolovstvo, ali bolje za koritarski režim, pač pa je bil zasledovan kot p. v. ter tudi označen z ostalimi 20 stražniki ter gosp. drjem. Derčem na čelu za strelišče 200 korakov.

6) nikdar se nisem izrazil, da bi bil rad ali še manj večno kandidiral na županski stolček kakor Bizjak, ker to častihlepnost prepuščam njemu, ko zna jako dobro na glasovir igrati, kakor se je izkazalo med vojno v nemčurski kazini ljubljanski, ko je igral raznim častnikom v zabavo.

7) spoštovani gospod Macilošek ni žoga, ravno nasprotno misli mogoče pisec ‚Jutra' o svoji osebi. On se zaveda svojega značaja, ki ga pisec nima.

8) ni res, da bi bil gospod Kert edini „Bodenständiger", resnica je, da so ostali kandidati posestniki razen dveh gospodov. Pisec ‚Jutra' se jezi, da ni še on „Bodenständiger", kar pa občina iz izvestnih vzrokov odklanja. Gosp. Kert ni nemčur, ampak ravno tak Slovenec kakor vsak drugi ter značajen in ponosa ima več v sebi kakor pisec ‚Jutra'.

9) ni res, da bi bil g. dr. Emil Treo germaniziral Slatino, resnica pa je, da se mu ni treba potuhniti ter hliniti in biti poturica kakor nekatere osebe. Resnica je, da je g. dr. Treo priljubljen pri tukajšnjem prebivalstvu bolj ponoči kakor pisec članka v ‚Jutru' podnevi.

Očita se mu nekakšna krasna vila, kjer stanuje in ordinira. Ali mogoče ne plača? Dalje je nekim osebam na poti njegov zobotehniški atelje. Ali ni mogoče zmožen to obrt voditi?

Poslužite se vi, gospoda na Slatini, ateljeja za brušenje raznih jezikov in anonimnih pisav, to vam bo jako mnogo neslo, ker druge obrti itak niste zmožni, kakor poštene osebe napadati. Gospoda pisca od ‚Jutra' vprašam, zakaj so se prekrstila razna imena od Milana na Miloša itd.? Kdo je bil na Slatini za valpta nad srbskimi osebami kot lastni brat med vojno ter se še nemčur, kakor jih vi nazivate, ni znašel na Slatini za krvnika? Da pa slove g. dr. Treo kot eden najboljših zdravnikov na Slatini, mu gotovo gosp. doktorji ne boste odrekali.

H koncu pa se vidi iz vsega dopisa, da pisec ‚Jutra' bruha samo zlobno maščevanje na poštene domačine. Ker pa uvidevajo, da nasprotnikom voda v grlo teče, rotijo še celo Belcebuba in vse merodajne faktorje, na pomoč proti naši neodvisni stranki. Naša stranka pa gre neizprosno po ravni črti v boj ter brca na levo in desno, kdor se ji protivi, hinavce, korupcijo ter partizanstva. Pisca pa kličem, če ima povod, na mejdan s podpisom in se ni treba držati za hlačice odgovornega urednika. Da se vas pa, g. pisec, prav nič ne bojim, ter vam vse odkritosrčno povem in celo še pišem, da ne zabite zopet ob priliki zlorabljati mojega imena. — Vas pozdravljam: **Krištof Španiček,** posestnik v Rog. Slatini hiš. št. 15./I. nadstr.

* Za dopise pod tem naslovom odgovarja uredništvo le, kolikor določa zakon.

Čitajte naš tisk!

Proletarci!

Gostilne in kavarne, ki nočejo vašega lista, najbrž tudi vašega denarja ne marajo.

Ustrezite jim!

Delavci!

Kdor inserira v drugih listih, v „Napreju" pa ne, ta sam dovolj jasno pove, da ne mara odjemalcev iz delavskih vrst. V vaših rokah je, kakšno

inseratno politiko

delajo trgovci. Trgovci so bolj navezani na vas nego vi nanje!

Lastnik: „Sloga", r. z. z o. p.
Izdajatelj in odgovorni urednik:
Zvonimir Bernot
(v imenu pokr. odbora SSJ in KDZ.)
20. X. Tiskarna bratov Rozmanov v Krškem 1100

L. Mikuš

TVORNICA DEŽNIKOV IN SOLNČNIKOV

v Ljubljani, Mestni trg štev. 15

priporoča svojo bogato zalogo dežnikov v kakršnikoli velikosti po najnižji ceni.

POZOR!

Delavci kupujte kruh iz pekarne

Iv. Oberžana.

Zahtevajte ga po vseh gostilnah, trgovinah in kavarnah. Točna postrežba. Se priporoča **Ivan Oberžan** za Kresijo 12. Poleg gostilne Janček

v Celju.

MANUFAKTURNA TRGOVINA

Marija Rogelj v Ljubljani

Sv. Petra cesta in Lingarjeva ulica

vljudno naznanja, da se je 1. avgusta preselila na

Sv. Petra cesto št. 26

nasproti hotela Tratnik. Za dosedanjo naklonjenost se zahvaljuje ter priporoča še za nadalje.

Blago dobro, cene nizke.

Bonboni, čokolada, pecivo

velika izbira, — solidna postrežba

Specialna trgovina s kanditi na debelo

Josip Vitek

Ljubljana Krekov trg 8

[zraven Mestnega doma.]

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANČIŠKANSKA ULICA ŠTEV. 6

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

TISKOVINE

ZA ŠOLE, ŽUPANSTVA IN URADE. NAJMODERNEJŠE PLAKATE IN VABILA ZA VESELICE

LETNE ZAKLJUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA TISKANJE ČASOPISOV, KNJIG, BROŠUR ITD.

Stereotipija Litografija